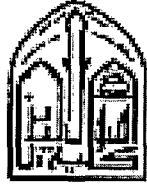

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٧٥ ٤٩٨

دانشکده اصول الدین

تهران

گروه علوم قرآن و حدیث

پایان نامه کارشناسی ارشد

موضوع:

روش فعال در تربیت اخلاقی
در قرآن و سیره معصومان - علیهم السلام

استاد راهنما

دکتر غلامحسین تاجری نسب

استاد مشاور

دکتر منصور پهلوان

نگارش

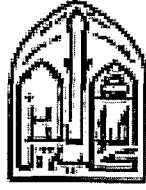
مریم حاج حسین جواهری

مجلس اعلیٰ امامت و رهبری
کتابخانه مرکزی

۱۳۸۶/۹/۲۵

نیمسال: دوم سال تحصیلی: ۸۵ - ۱۳۸۴

۷۰۴۹۸^ب

كلية اصول الدين

طهران

قسم: علوم القرآن و الحديث

رسالة الماجستير

عنوانها:

المنهج التشيطى فى التربية الاخلاقية من القرآن و سيرة المعصومين - عليهم السلام

الاستاذ المشرف

الدكتور غلامحسين تاجرى نسب

الاستاذ المشاور

الدكتور منصور بهلوان

اعداد

مريم حاج حسين جواهرى

تقدیم

این رساله را به سان پای ملخی خرد به پیشگاه

سلیمان زمان

قطب عالم امکان

پیشوای انس و جان

حضرت حجة بن الحسن العسكري علیه السلام

روحی و ارواح العالمین له الفداء

تقدیم می‌دارم.

از یمن وجود او عالم شده پابرجا

این کوشش ناقابل بر حضرت او اهدا

سپاسگزاری

«الحمد لله الذي هدانا لهذا السبيل والسلام و نهانا عن اتباع خطوات الشيطان.
و الصلوة و السلام على افضل من دعا الى سبيل ربه بالحكمة و الموعظة الحسنة سيدنا محمد و آله
ائمة الهدى و مصابيح الدجى. و اللعنة على اعدائهم من الآن الى يوم اللقاء.»
حمد و سپاس خداوندی را که توفیق بندگی و طاعتش را نصیبمان ساخت و ما را به نعمت ولایت
مفتخر گردانید. «الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية علي بن ابي طالب و الائمة
المعصومين عليه السلام».

با تشکر از:

مؤسس دانشکده اصول الدین، محقق بزرگوار علامه سیدمرتضی عسکری، که شرایط و امکانات
لازم برای تحصیل علوم دینی را فراهم کردند.

و نیز فرزند بزرگوارشان دکتر سید کاظم عسکری که با تلاش خود، این مسیر را هموار نمودند.
اساتید گران قدر جناب آقای دکتر تاجری نسب، استاد محترم راهنما که با راهنمایی های عالمانه و
مشفقانه خود مرا در انجام این پژوهش یاری رساندند.

جناب آقای دکتر پهلوان، استاد محترم مشاور که همیشه با سعه صدر پاسخگوی سؤالاتم بودند.
جناب آقای دکتر میرباقری، استاد محترم داور که از نظرات ارزشمندشان بهره بردم.
آقایان دکتر محسن شکوهی یکتا و دکتر محمدتقی فیاض بخش که در انتخاب موضوع رساله و
شرح آن مساعدت کرده و مباحث مورد نیاز در این زمینه را در اختیار قرار دادند.

و نیز پدر بزرگوارم که با دعایش،

و مادر عزیزتر از جانم که با عطوفت و ایثارش،

همسر مهربانم آقای سید مهدی فاطمی که با راهنمایی های صبورانه اش به یاری ام شتافتند،
و تمام موفقیت های زندگی ام مرهون زحمات و الطاف خالصانه آنهاست.

همچنین زحمات و مساعدت فرزندانم، سیدمجتبی، سید حمید و زهرا سادات را ارج نهاده و از خداوند منان برای همه این عزیزان طلب خیر دنیا و آخرت می‌نمایم.

نگاشتم این رساله با بسی امید	تا به کاری آید و گردد مفید
چون به تحقیق رهنمایش تاجری	از خطاها کرده است آن را بری
پس گشایید و نماییدش عیان	چون بر آن باشد مشاور پهلوان
داور ما را چه باک از داوری	در قضاوت آگه است میرباقری
پس توکل بر خدا سرلوحه است	هم توکل بر ولیش چاره است

چکیده

هدف از آفرینش انسان، همانا بندگی و طاعت برای وصول به قرب الهی است. دستیابی به این کمال و سعادت واقعی، زمانی میسر است که زمینه و بستر مناسب برای برانگیختن و شکوفایی استعداد های فطری بشر مهیا باشد.

روش فعال در تربیت اخلاقی، روشی است که با برانگیختن ذهن مخاطب و تحریک عقل و وجدان او، مخاطب را به فعالیت واداشته و او را برای دستیابی به نتیجه مطلوب به طور غیرمستقیم هدایت می کند. در این روش، فعالیت مترقی و فراگیر، محور فرایند یاددهی - یادگیری است. شیوه های اجرایی این روش در قرآن و سیره معصومان علیهم السلام فراوان به چشم می خورد که در قالب شیوه هایی مانند تمثیل و تشبیه، قصه گوئی و استفاده از داستان، استفاده از حرکات و عبارات قابل توجه در سخنرانی ها و موعظه ها، مقایسه و پرسش از بدیهیات، عینی کردن مفاهیم عقلی و ذهنی، بیان حالات نفسانی در قالب امور محسوس و ملموس، استفاده از مظاهر و پدیده های طبیعی، ارائه الگوها و نمونه های عینی، بیان وقایع و حوادث تاریخی، ابتلاء و امتحان، نمایش و تصویرگری مفاهیم، ایجاد زمینه و استفاده از موقعیت مناسب برای بیدارسازی وجدان های خفته، بیان اهداف به جهت ایجاد انگیزه، دعا و... مشهود است. از آنجا که اسلام دین عمل است، در آموزش مفاهیم و قواعد اخلاقی، زمینه سازی و ایجاد آمادگی روانی و عاطفی برای تبدیل حکم اخلاقی به رفتار اخلاقی ضرورت دارد. لذا به کارگیری روش فعال توسط اولیا و مربیان با در نظر گرفتن مراحل رشد اخلاقی در کودکان و نوجوانان به درون سازی عمیق و

پایدار مفاهیم اخلاقی در آنان کمک می‌کند.

در این نوشتار به بررسی روش فعال در تربیت اخلاقی مبتنی بر قرآن و سیره معصومان علیهم‌السلام و انطباق آن با فطرت انسان و شیوه‌های اجرایی آن در این دو منبع گران‌قدر پرداخته شده و مصادیق آن ذکر گردیده است. صفحات پایانی این رساله، به ارائه راهکارها و پیشنهادهایی در راستای یافته‌های نگارنده برای اقشار مختلف جامعه، به خصوص اولیا و مربیان گرامی اختصاص یافته است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
و	چکیده
۱	مقدمه
فصل اول: کلیات	
۴	بخش اول - بیان مسئله
۴	کرامت نفس محور بحث تربیت اخلاقی
۵	همراهی جاودانه قرآن و عترت
۶	روش قرآن و سیره معصومان <small>علیهم السلام</small> در تربیت اخلاقی
۷	تعلیم و تربیت اخلاقی در نظام آموزش و پرورش
۹	بخش دوم - ضرورت تحقیق
۱۱	بخش سوم - سؤالات، اهداف و فرضیه‌های تحقیق
۱۱	سؤالات تحقیق
۱۱	اهداف تحقیق
۱۲	فرضیه‌های تحقیق
۱۳	بخش چهارم - پیشینه تحقیق، محدودیت‌ها و روش تحقیق
۱۳	پیشینه تحقیق
۱۵	محدودیت‌های تحقیق
۱۵	روش تحقیق
۱۶	ارکان تحقیق
۱۹	بخش پنجم - شرح و توضیح واژه‌های کلیدی
۱۹	روش فعال
۱۹	۱- مفهوم روش
۱۹	۲- روش فعال

۲۰	تربیت اخلاقی
۲۰	۱- مفهوم تربیت
۲۲	۲- مفهوم اخلاق
۲۴	۳- تربیت اخلاقی
۲۷	سیره معصومان <small>علیهم السلام</small>
۲۷	۱- مفهوم سیره
۲۷	۲- سیره معصومان <small>علیهم السلام</small>

فصل دوم: اصول و روش های تعلیم و تربیت اخلاقی

۳۰	بخش اول - چند بحث مقدماتی
۳۰	تربیت از دیدگاه اسلام
۳۲	لزوم تربیت اخلاقی
۳۴	اهمیت تربیت اخلاقی در برخی آیات و روایات
۳۷	بخش دوم - اصول قابل توجه در تعلیم و تربیت اخلاقی
۳۷	الف) اطلاعات لازم در مورد فراگیر و متربی
۳۸	۱- تفاوت های فردی
۳۸	۱-۱ تفاوت های جسمانی
۳۸	۲-۱ تفاوت های هوشی و ذهنی
۳۸	۳-۱ تفاوت های روحی و عاطفی
۳۹	۴-۱ تفاوت جنسیتی
۳۹	۲- تفاوت های رشدی
۴۰	۱-۲ مراحل رشد از دیدگاه روایات
۴۱	۱-۱-۲ مرحله آقایی و عدم قانون مندی (فرماندهی)
۴۲	۲-۱-۲ مرحله تعبّدی و قانون مندی
۴۳	۳-۱-۲ مرحله وزارت و مشورت
۴۴	۲-۲ مراحل رشد و تکامل اخلاقی از دیدگاه روان شناسان معاصر

۴۵	۱-۲-۲ دیدگاه‌های پیاژه در تحول اخلاقی
۴۵	۱-۱-۲-۲ مرحله ناپیروی
۴۵	۲-۱-۲-۲ مرحله دیگرپیروی
۴۵	۳-۱-۲-۲ مرحله خودپیروی
۴۶	۲-۲-۲ تحول اخلاقی از نظر کهلبرگ
۴۸	ب) شرایط مرئی
۴۸	۱- در نظر داشتن خداوند به عنوان مرئی واقعی
۴۹	۲- داشتن صبر و حوصله و محبت و تغافل
۵۱	۳- عدم ناهماهنگی بین قول و عمل
۵۱	۴- آگاهی و اطلاع از روش‌های تربیتی
۵۲	۵- احترام به شخصیت فراگیران
۵۲	۶- رعایت توانایی فهم و ظرفیت مخاطبان
۵۳	۷- به‌کارگیری روش‌های مناسب برای درونی کردن مفاهیم اخلاقی
۵۳	۸- توجه دادن به نیت و انگیزه عمل
۵۷	۹- فرصت دادن به فراگیر برای کشف درون خود
۵۷	ج) اصول اولیه آموزش اخلاقی
۵۸	د) نتیجه
۶۰	بخش سوم - روش‌های کلی در امر تعلیم و تربیت اخلاقی
۶۰	الف) روش‌های مستقیم
۶۱	سخنرانی
۶۱	امتیازهای روش سخنرانی
۶۲	محدودیت‌های روش سخنرانی
۶۳	ب) روش‌های غیرمستقیم
۶۴	۱- روش الگویی
۶۵	۲- روش اکتشافی

۶۵	ویژگی های روش اکتشافی
	فصل سوم: روش فعال در تربیت اخلاقی
۶۸	بخش اول - مبانی معرفتی و شناخت روش فعال
۶۸	۱- مبانی تربیتی آموزش های اخلاقی
۶۹	۲- شناخت روش فعال
۷۱	۱-۲ مزایای روش فعال
۷۱	۲-۲ بیان نمونه ای از دو برخورد متفاوت به منظور درک بهتر روش فعال
۷۲	۳-۲ شیوه های اجرایی روش فعال
۷۲	۱-۳-۲ شیوه بحث و گفت و گو
۷۳	۲-۳-۲ شیوه های عملی
۷۶	بخش دوم - بررسی روش فعال از جهت نظری (مبانی نظری روش فعال)
۷۶	۱- شناخت فطرت انسان (عقل درون) و وجدان اخلاقی
۷۶	معنای فطرت
۸۳	۲- انطباق فطرت انسانی و روش تربیت در ادیان الهی
۸۴	۳- روش انبیا و اوصیای الهی در تبلیغ دین
۸۸	بخش سوم - روش های تعلیم و تربیت در قرآن و سیره معصومان <small>علیهم السلام</small>
۸۸	با تکیه بر روش فعال
۸۸	شیوه های طرح روش های تعلیم و تربیت در قرآن و سیره معصومان <small>علیهم السلام</small>
۹۰	۱- خطابه و سخنرانی
۹۰	۱-۱ خطابه غدیر
۹۳	۲-۱ خطبه حضرت زهرا - سلام الله علیها
۹۴	۲- موعظه
۹۵	۱-۲ مزایای موعظه
۹۵	۲-۲ نخستین واعظ
۹۶	۳-۲ موعظه از اوصاف قرآن

- ۹۷ ۴-۲ موعظه بنای کار پیامبران در دعوت مردم به سوی خداوند
- ۹۹ ۵-۲ ارزش و اهمیت موعظه در روایات
- ۱۰۱ ۶-۲ موارد موعظه مؤمنان در قرآن
- ۱۰۲ ۷-۲ موعظه برای همگان و نتیجه آن
- ۱۰۳ ۸-۲ تفاوت وعظ و اتعاظ و تعلیم و تعلم
- ۱۰۴ ۹-۲ تفاوت موعظه و حکمت
- ۱۰۵ ۱۰-۲ شرایط موعظه
- ۱۰۵ ۱-۱۰-۲ طهارت نفس شخص واعظ
- ۱۰۶ ۲-۱۰-۲ شایستگی قلب مستمع
- ۱۰۷ ۳-۱۰-۲ عامل بودن واعظ
- ۱۰۸ نمونه‌ای از «وعظ عملی»
- ۱۰۹ ۴-۱۰-۲ در نظر گرفتن شرایط خاصّ سنّی و روحی و فکری افراد مورد وعظ
- ۱۱۲ ۵-۱۰-۲ توجه بیشتر به تحریک عقول نسبت به تحریک عواطف
- ۱۱۵ ۳- تمثیل و تشبیه
- ۱۱۷ ۱-۳ نمونه‌هایی از فضایل اخلاقی در تمثیلات قرآنی
- ۱۱۷ ۱-۱-۳ انفاق در راه خدا
- ۱۱۸ ۲-۱-۳ استقامت در راه هدف
- ۱۱۹ ۲-۳ نمونه‌هایی از رذایل اخلاقی در تمثیلات قرآنی
- ۱۱۹ ۱-۲-۳ عهدشکنی
- ۱۲۱ ۲-۲-۳ غیبت
- ۱۲۲ ۳-۲-۳ قساوت قلب
- ۱۲۳ ۴-۲-۳ علم بی عمل
- ۱۲۶ ۵-۲-۳ انفاق توأم با منت و آزار و عمل ریاکارانه
- ۴- بیان ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها در تمثیلات قرآنی در قالب مقایسه و پرسش از بدیهیات (روش مقایسه‌ای)
- ۱۲۷

- ۱۲۸ ۱-۴ مقایسه مؤمن و کافر
- ۱۲۸ ۱-۱-۴ تشبیه مؤمن و کافر به «زنده» و «مرده»
- ۱۲۸ ۲-۱-۴ تشبیه مؤمن و کافر به «بینا و سمیع» و «کور و کر»
- ۱۲۹ ۳-۱-۴ تمثیل مؤمن و کافر به «زمین حاصلخیز» و «زمین شوره‌زار»
- ۱۲۹ ۴-۱-۴ تمثیل مؤمن و کافر به «راستان» و «کزان»
- ۱۲۹ ۵-۱-۴ تمثیل و تشبیه مؤمن و کافر به «سینه گشاده» و «سینه تنگ»
- ۱۳۰ ۶-۱-۴ مقایسه «مؤمن» و «کافر» در تمثیلاتی جامع
- ۱۳۰ ۲-۴ تمثیل و تشبیه «موحد» و «مشرك» در قالب مقایسه
- ۱۳۱ ۱-۲-۴ تمثیل موحد و مشرك به «بنده‌ای با یک مولا» و «غلامی چند خواجه»
- ۱۳۱ ۲-۲-۴ تمثیل موحد و مشرك به «انسان آزاده» و «بنده‌ای زرخرید»
- ۱۳۲ ۳-۲-۴ تمثیل موحد و مشرك به «توانمندی گویا» و «گنگی ناتوان»
- ۱۳۲ ۳-۴ تمثیل «مؤمن» و «منافق» در قالب مقایسه
- ۱۳۳ ۴-۴ مقایسه مقام ولایت با سایر احکام اسلام
- ۵- عینی کردن مفاهیم عقلی و ذهنی و همچنین بیان حالات نفسانی و روحی
- ۱۳۳ در قالب امور محسوس و ملموس
- ۱۳۳ ۱-۵ باطل بودن دعوت از غیر خدا
- ۱۳۴ ۲-۵ محال بودن دخول در بهشت برای کافران
- ۱۳۴ ۳-۵ حالت حرص و ولع شدید عالمان دنیاپرست
- ۱۳۵ ۴-۵ حالت ظلمانی که کفار را احاطه کرده
- ۱۳۶ ۵-۵ حالت سقوط و سرنوشت دردناک مشرکان
- ۱۳۶ ۶-۵ حالت تحیر و سرگردانی منافقان
- ۱۳۷ ۷-۵ حالت بی‌ثباتی و عدم استقلال منافقان
- ۱۳۷ ۸-۵ ملازمت ایمان و قرآن در دل
- ۱۳۸ ۹-۵ عذاب تجاوز به بیت‌المال مسلمین
- ۱۳۸ ۶- استفاده از مظاهر و پدیده‌های طبیعی

۱۳۸	۱-۶ کوتاهی و ناپایداری دنیا
۱۳۹	۲-۶ نکوهش دنیا
۱۳۹	۳-۶ سست بودن اعتقاد مشرکان
۱۳۹	۴-۶ سستی منطق مشرکان و ضعف و ناتوانی معبودهای آنها
۱۴۰	۷-ارائه الگوها و نمونه‌های عینی
۱۴۰	۱-۷ الگوهایی از زنان مؤمن و کافر
۱۴۱	۲-۷ ترسیم دو نمونه انسانی با دو طرز تفکر مختلف
۱۴۲	۸- بیان وقایع و حوادث تاریخی به منظور عبرت‌آموزی
۱۴۳	۱-۸ عاقبت کفران نعمت
۱۴۴	۹-ابتلا و امتحان برای آشکار نمودن گوهر حقیقت آدمی
۱۴۶	۱۰- تصویرگری مفاهیم و روش نمایشی
۱۴۶	۱-۱۰ مسئله رستاخیز مردگان
۱۴۷	۲-۱۰ فرو ریختن گناهان
۱۴۸	۳-۱۰ اسراف و اقتار و قوام
۱۴۸	۴-۱۰ اثر گناهان کوچک
۱۴۸	۱۱- روش قصه‌گویی و استفاده از داستان
۱۴۹	۱-۱۱ داستان در قرآن، بیان تمثیل‌گونه‌ای از یک حقیقت
۱۵۰	۲-۱۱ برخی نکات تربیتی در داستان حضرت یوسف
۱۵۱	۱-۲-۱۱ عدم تبعیض بین فرزندان
۱۵۲	۲-۲-۱۱ عدم تلقین راه‌های خلاف به دیگران
۱۵۳	۱۲- ایجاد زمینه و استفاده از موقعیت مناسب برای بیدار ساختن وجدان‌های خفته
۱۵۳	۱-۱۲ دعوت توحیدی حضرت ابراهیم <small>علیه السلام</small>
۱۵۵	۲-۱۲ شجاع‌ترین مردم
۱۵۵	۱۳- بیان اهداف به جهت ایجاد انگیزه
۱۵۶	۱۴- ایجاد اعتماد نسبت به حصول نتایج عملکرد در متعلم

- ۱۵۷-۱۵- واداشتن فراگیر به تفکر در موضوع با طرح پرسش
- ۱۵۸-۱۶- استفاده از مصادیق و نمونه‌های عینی
- ۱۵۸-۱-۱۶- استفاده از مصادیق و نمونه‌های عینی در سیره معصومان علیهم‌السلام
- ۱۵۸-۱-۱-۱۶- دلالت بر وجود خدا
- ۱۵۹-۲-۱-۱۶- دلالت بر وجود خدا از راه فطرت
- ۱۶۰-۱۷- محاسبه نفس و خودآزمونی
- ۱۶۱-۱۸- روش دعا
- ۱۶۲- بخش چهارم - مصادیقی از روش فعال در قرآن و سیره معصومان علیهم‌السلام
- ۱۶۲- گروه بر حق و اهل نجات
- ۱۶۲- کیفیت دفن جنازه
- ۱۶۳- بیان مقام والای پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ختم الانبیا بودن ایشان
- ۱۶۳- مقام والای اهل بیت علیهم‌السلام
- ۱۶۳- صفت دنیا
- ۱۶۳- درخواست عقیل از امیرالمؤمنین علیه‌السلام
- ۱۶۴- ماجرای توبه بشر حافی به واسطه یک پرسش و پاسخ
- ۱۶۵- عبرت از احوال مردگان
- ۱۶۵- محکم‌ترین دستاویز ایمان
- ۱۶۶- ناپایداری دنیا
- ۱۶۶- پرهیز از گناه
- ۱۶۶- مخفی بودن قبر صدیقه طاهره فاطمه زهرا - سلام الله علیها
- فصل چهارم: راهکارها و پیشنهادها**
- ۱۶۹- بخش اول - راهکارهایی برای تربیت اخلاقی
- ۱۶۹- یادآوری برخی نکات
- ۱۷۰- راهکارهایی برای تربیت اخلاقی مبتنی بر روش فعال
- ۱۷۱- ۱- آموزش مفهوم معاد

- ۱۷۱ ۲- آموزش نیازمندی به پیامبران و ائمه علیهم السلام
- ۱۷۲ ۳- ایجاد محبت نسبت به معصومان علیهم السلام
- ۱۷۳ ۴- آموزش مفهوم انتظار
- ۱۷۳ ۵- فراهم کردن موقعیت‌ها جهت تجربه کردن مفاهیم اخلاقی
- ۱۷۴ ۶- به کارگیری شیوه‌های فعال، در تدوین کتاب‌های درسی دینی
- ۱۷۴ استفاده از روش تدوین فعال برای توجه دادن کودکان به احترام به حقوق دیگران
- ۱۷۶ بخش دوم - پیشنهادها
- ۱۷۹ فرجام کلام
- ۱۸۱ منابع

مقدمه

انسان از نخستین روزهای حیات اجتماعی به خوبی به این ضرورت پی برده است که برای فراهم ساختن محیطی آکنده از امنیت و سلامت، باید به حدود و مرزهای اخلاقی پای بند باشد.

پیامبران الهی از حضرت آدم علیه السلام تا پیامبر خاتم صلوات الله علیه، همواره زیربنای رسالت خویش را پاسخ به این نیاز فطری دانسته و بنیاد زندگی پیروان خود را بر اساس آن استوار ساخته‌اند.

در این دوران، اندیشمندان و آگاهان جوامع بشری، در عین اعتراف به نقش مهم تکنولوژی و پیشرفت دانش و حکومت قانون در تأمین امر معاش و سلامت همگانی، انسان عصر حاضر را بیش از هر زمان دیگر نیازمند ایمان، رشد اخلاقی و تعالی روحی دانسته و افسارگسیختگی هوس‌های سرکش و امیال نفسانی را که حیات انسانی را تهدید می‌کند، مولود فقدان پاسخ صحیح به این نیاز معرفی کرده‌اند. همچنین از خودبیگانگی، پایمال شدن فضیلت‌های انسانی، فقدان محبت و فقر عواطف انسانی، نادیده گرفتن حرمت و کرامت آدمی و ضایع ساختن حقوق انسان‌ها، همه از فقدان بهداشت و سلامت روان سرچشمه می‌گیرد.

با این همه، جهان امروز از یک سو به گونه‌ای حیرت‌انگیز، از سازندگی معنوی و تربیت اخلاقی گریزان است. بی‌توجهی به مرزهای اخلاقی، جوامع را به انواع گرفتاری‌ها و نابسامانی‌ها مبتلا کرده است و از سوی دیگر، انسان به واسطه محدودیت معلومات، قادر به نگرش همه‌جانبه به ابعاد مختلف مادی و معنوی خود نبوده و نمی‌تواند قوانینی جامع و فراگیر برای پاسخ‌گویی به همه نیازهایش وضع نماید. و

به راستی تا به اصل خویش باز نگردیم و به تعالیم انسان‌ساز شریعت خاتم روی نیاوریم و به قرآن و عترت چنگ نزنیم، سرگشته و حیران، از نیکبختی دنیوی و سعادت اخروی محروم خواهیم ماند.

لذا شایسته است برای مسائل تربیتی و اخلاقی و امور معنوی، اهتمام جدی صورت گیرد. در این میان اهمیت نقش اولیا و مربیان در این امر جلوه گر است، که با تکمیل اطلاعات خود در زمینه مسائل تربیتی و اخلاقی و با در نظر گرفتن روحیه افراد، خصوصاً کودکان و نوجوانان و با بهره‌گیری از تعالیم وحی از طریق قرآن و عترت به روش‌هایی برای جذب افراد به پای‌بندی بر مسائل اخلاقی دست یافته و آنها را به کرامت انسانی و گوهر واقعی خود واقف گردانند؛ زیرا اگر کسی گوهر واقعی وجود خود را بشناسد، عزت نفس می‌یابد و از رذایل اخلاقی پرهیز می‌نماید.

پژوهش حاضر، تلاشی است اندک برای یافتن روش‌هایی مؤثر و پایدار، در جهت تربیت اخلاقی بر مبنای قرآن و سیره معصومان علیهم‌السلام، تا به لطف پروردگار و عنایات پیشوای انس و جان، مهدی صاحب زمان - عجل‌الله تعالی فرجه الشریف - بتواند پاسخ‌گوی گوشه‌ای از نیاز اولیا و مربیان گرامی باشد.

فصل اول

کلیات